

POSTANOWIENIE

19 czerwca 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Marta Romańska

na posiedzeniu niejawnym 19 czerwca 2024 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa P. spółki akcyjnej w L.
przeciwko E. spółce akcyjnej w W.
o zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej P. spółki akcyjnej w L.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie
z 30 listopada 2022 r., I AGa 287/20,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od powódki na rzecz pozwanej kwotę 5.400 (pięć tysięcy czterysta) zł z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od doręczenia powódce odpisu niniejszego postanowienia, tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Ustawodawca wyraźnie

redakcyjnie wyodrębnił przesłanki tzw. przedsądu od tzw. podstaw kasacyjnych unormowanych w art. 398³ § 1 k.p.c., którymi jest naruszenie prawa materialnego przez błędną jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie (pkt 1) oraz naruszenie przepisów postępowania, jeżeli uchybienie to mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy (pkt 2). Obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w nawiązaniu do przytoczonych przesłanek przedsądu, a rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika z oceny, czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o których jest mowa w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Powódka wniosła o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na jej oczywistą zasadność, mającą wynikać z rażącego i widocznego na pierwszy rzut oka naruszenia przez Sąd Apelacyjny art. 378 § 1 k.p.c., jak również art. 378 § 1 k.p.c. w zw. z art. 387 § 2¹ pkt 2 k.p.c., a w konsekwencji przepisów prawa materialnego - art. 65 § 1 k.c. i art. 353¹ k.c. w zw. z art. 484 § 1 k.c. z uwagi na zaniechanie odniesienia się do zarzutu naruszenia prawa materialnego postawionego w postępowaniu apelacyjnym, a ponadto z uwagi na rozpoznanie sprawy z przekroczeniem granic zaskarżenia orzeczenia Sądu Okręgowego apelacjami powódki i pozwanej.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, że uzasadnienie oczywistej zasadności skargi kasacyjnej jako przesłanki jej przyjęcia do rozpoznania wymaga powołania się na kwalifikowaną postać naruszenia zaskarżonym orzeczeniem przepisów prawa materialnego lub procesowego i przeprowadzania wywodu zmierzającego do jego wykazania. Oczywistość naruszenia ma miejsce wówczas, gdy jest ono widoczne *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia. Szczególna podstawa przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga samodzielnego czyli odrębnego od podstaw kasacyjnych wskazania i wykazania naruszenia konkretnego przepisu prawa (procesowego lub materialnego), które jest oczywiste i bez wątpliwości prowadzi do

stwierdzenia, że objęty skargą wyrok jest wadliwy i dlatego skarga powinna zostać przyjęta do rozpoznania.

Bezzasadnie pozwana zarzuca, że Sąd Apelacyjny przy rozpoznaniu sprawy w postępowaniu apelacyjnym wykroczył poza granice zaskarżenia wyznaczone apelacjami obu stron od wyroku Sądu Okręgowego, w pkt II którego Sąd Okręgowy zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 225.119,57 zł z odsetkami za opóźnienie jako zmiarkowaną część kary umownej za naruszenie zobowiązań umownych przez ich nieterminowe wykonanie; w pkt II – orzekł o kosztach należnych Skarbowi Państwa; w pkt III – oddalił powództwo o zapłatę kwoty 369.000 zł jako kary umownej naliczonej przez powódkę za spowodowanie odstąpienia od umowy; w pkt IV i V orzekł o kosztach postępowania. Zaskarżonym skargą kasacyjną powódki wyrokiem z 16 listopada 2022 r. Sąd Apelacyjny w częściowym uwzględnieniu apelacji pozwanej zmienił wyrok Sądu Okręgowego w pkt I i II. Zarzucane wyjście przez Sąd Apelacyjny poza granice zaskarżenia dotyczy – według pkt 44 skargi kasacyjnej – orzeczenia w pkt II wyroku Sądu Okręgowego. Jest to rozstrzygnięcie o kosztach postępowania, które ma zawsze akcesoryjny charakter do orzeczenia o głównym przedmiocie postępowania i musi być przez sąd dostosowane do orzeczenia o głównym przedmiocie postępowania nawet jeśli strona skarżąca nie sformułowała osobnych co do tego wniosków i zarzutów.

Bezzasadnie powódka zarzuca, że Sąd Apelacyjny nie odniósł się do zarzutu naruszenia art. 65 § 1 i 2 k.c., art. 353¹ k.c., art. 484 § 1 k.c. Sąd Apelacyjny wprost w uzasadnieniu wyroku wyjaśnił, z jakich przyczyn apelacja powódki została oceniona jako bezzasadna, o czym także niżej.

Powódka wniosła o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania także z uwagi na potrzebę rozstrzygnięcia zagadnienia prawnego, które przedstawiła w formie pytania: „czy dopuszczalne jest zastrzeżenie przez strony na drodze odpowiednich postanowień umownych możliwości jednoczesnego dochodzenia kar umownych zarówno za odstąpienie od umowy, jak i za opóźnienie w jej wykonaniu, z zachowaniem warunku, iż zakres kar za opóźnienie i za odstąpienie od umowy

będzie różny ponieważ będzie dotyczył innych części świadczenia określonego w umowie”.

Zgodnie z ustaloną linią orzecznictwa, powołanie się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego jako na przesłankę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wymaga zidentyfikowania problemu o charakterze abstrakcyjnym, nierozstrzygniętego w dotychczasowym orzecznictwie i wymagającego pogłębionej wykładni. Skarżący powinien to zagadnienie sformułować oraz przedstawić argumentację jurydyczną uzasadniającą tezę o możliwości rozbieżnych ocen prawnych w związku ze stosowaniem przepisów, na tle których ono powstało. Zagadnienie powinno być ponadto „istotne” z uwagi na wagę problemu interpretacyjnego, którego dotyczy dla systemu prawa. Skoro jednak skarga kasacyjna jest wnoszona w konkretnej sprawie, to zarówno charakter rozpoznawanego roszczenia, jak i ustalony przez sądy *meriti* stan faktyczny, którym Sąd Najwyższy byłby związany (art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.), musi pozostawać w związku z przedstawionym przez skarżącego zagadnieniem prawnym i pozwalać na jego rozstrzygnięcie.

Zagadnienie, które sformułowała skarżąca nie uwzględnia przebiegu i wyniku postępowania w sprawie. Podstawowym argumentem, do którego odwołał się Sąd Okręgowy oddalając powództwo o zasądzenie kary umownej w kwocie 369.000 zł, naliczonej za doprowadzenie na skutek wadliwego wykonywania umowy przez pozwaną do złożenia przez powódkę oświadczenia o odstąpieniu od umowy, było zacytowane przez Sąd Apelacyjny i zaakceptowane stwierdzenie, że w okolicznościach sprawy „nie został spełniony warunek skuteczności sankcyjnego odstąpienia od umowy przez powoda, a co za tym idzie możliwość obciążenia wykonawcy karą umowną za odstąpienie. Bezskuteczność odstąpienia na podstawie art. 491 § 1 k.c. powoduje, że oświadczenie powoda należy traktować jako złożone w trybie art. 644 k.c. Z przyczyn wskazanych powyżej na podstawie art. 491 § 1 k.c. powództwo o zapłatę kary umownej za odstąpienie od umowy z powodu niewykonania zleceń uszczegóławiających w terminie musiało zatem ulec oddaleniu. Ubocznie należy wskazać, że kumulacja kar, jak faktycznie zaistniała byłaby niedopuszczalna”. Jak z powyższego wynika, o oddaleniu powództwa o kwotę 369.000 zł zadecydowała ocena, że powódka nie złożyła skutecznie

oświadczenia o odstąpieniu od umowy. W ramach podstaw skargi kasacyjnej powódka nie stawia już jednak zrzutów naruszenia przez Sąd Apelacyjny art. 491 § 1 k.c. lub art. 395 § 1 k.c.

Stanowisko Sądu Apelacyjnego o niedopuszczalności kumulowania kar umownych za tę samą postać naruszenia zobowiązania, sformułowane z odwołaniem się do uchwał Sądu Najwyższego z 18 lipca 2012 r., III CZP 39/12, OSNC 2013, nr 2, poz. 17 oraz z 16 stycznia 1984 r., III CZP 70/83, OSNC 1984, nr 8, poz. 131, nie miało zatem rozstrzygającego znaczenia dla wyniku postępowania.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 398⁹ § 1 i 2 k.p.c. oraz – co do kosztów postępowania – art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c., § 2 pkt 7 w związku z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jedn. Dz.U. z 2023 r. poz. 1935), orzeczono jak w postanowieniu.

A.W.

(r.g.)